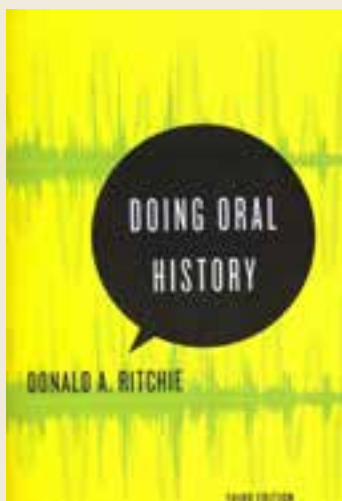

DONALD A. RITCHIE

DOING ORAL HISTORY

Tretja izdaja, New York: Oxford University Press,
2015, XVI + 347 strani

Doing Oral History je delo priznanega avtorja in je glavni priročnik za ustne zgodovinarje. Prvi dve izdaji sta izšli leta 1995 in 2002. V tretji izdaji pa je avtor dodal še možnosti vključevanja informacijske tehnologije in ustne zgodovine v izobraževanje in primere mednarodne prakse ustne zgodovine.

Priročnik ima osem poglavij. V uvodu avtor pojasni, da vsako poglavje predstavlja drugačno vlogo, ki je povezana z ustno zgodovino, in sicer: začetek projekta, izvedbo intervjujev, analizo intervjujev, uporabo intervjujev za različne raziskave, transkripcijo iz videoposnetkov, hrambo intervjujev v knjižnicah in arhivih, poučevanje in predstavljanje gradiva javnosti. Meni, da je malo ustnih zgodovinarjev, ki bi bili vključeni v vse te faze, saj se večina specializira le za en del. Zato želi avtor v tem priročniku prikazati kompleksnost ustne zgodovine, tako da bi bralci in intervjuvanci lahko razumeli, kaj ustni zgodovinarji želijo, in obratno. Za učitelje in učence pa predlaga, da naj upoštevajo tudi javno predstavitev ustne zgodovine.

V prvem poglavju, *Ustna zgodovina našega časa*, avtor pojasni pomen spomina in vlogo ustne zgodovine ter razliko med javno zgodovino in ustno zgodovino. »Spomin je jedro ustne zgodovine, iz katerega je mogoče črpati pomen in ga ohraniti. Preprosto povedano, ustna zgodovina skozi posnete intervjuje zbira spomine in osebna mnenja zgodovinskega pomena. Intervju z ustno zgodovino na splošno je sestavljen iz dobro pripravljenega vprašalnika, ki sprašuje intervjuvanca in beleži odgovore v audio- ali videoformatu. Posnetki intervjuja se prepisujejo, povzamejo ali urejajo in nato shranijo v knjižnico ali arhiv. Ti intervjuji se lahko uporabijo za raziskave ali objavo v publikaciji, radijskem ali videodokumentarcu, muzejski razstavi, dramatizaciji ali

v drugi obliki javne predstavitve. Posnetki, prepisi, katalogi, fotografije in sorodna dokumentirana gradiva so pogosto objavljeni na spletnih straneh.« (str. 1)

V drugem poglavju, *Priprava projekta ustne zgodovine*, avtor poudarja tiste stvari, ki so potrebne za načrtovanje oz. predpripravo projekta: finančni stroški in število vključenih oseb, oprema, način obdelave intervjuja oz. transkripcije, pravni pomisleki (pravice intervjuvancev, različni dogovori), arhiviranje intervjujev in njihova objava na internetu.

Tretje poglavje, *Izvajanje intervjujev*, vključuje glavne faze intervjuja, in sicer pripravo na intervju (trajanje, vprašalnik), načrtovanje intervjuja (stik z intervjuvanci, vrstni red), izvedbo intervjuja in njegov zaključek.

V četrtem poglavju, *Uporaba ustne zgodovine za raziskovanje in pisanje*, avtor pojasni pomen ustnih dokazov, opiše teoretične pristope k ustni zgodovini in razloge za objavljanje ustne zgodovine.

Peto poglavje, *Video posnetek ustne zgodovine*, opisuje možnosti opreme, obdelave in hrambe videoposnetkov ter podaja možnosti, kako objaviti intervjuje v okviru videodokumentarnih filmov, razstav ali drugih načinov objave, npr. na internetu ali muzejskih razstavah.

Šesto poglavje, *Ohranjanje ustne zgodovine v arhivih in knjižnicah*, podaja informacije, kako upravljati zbirke ustne zgodovine, pojasnjuje pomen in urejanje zvočnih posnetkov, vlogo digitalnih ustnih arhivov, pomen intervjujev in pravne pomisleke za različne objave ter opisuje možnosti javnega dostopa intervjujev v knjižnicah.

V sedem poglavju, *Poučevanje ustne zgodovine*, avtor razpravlja o tem, na kateri stopnji je ustna zgodovina primerna in pri katerih predmetih, kakšna je koristnost uporabe ustne zgodovine v osnovnih in srednjih šolah, kako bi lahko učenci, dijaki ali študenti izvajali intervjuje. Opisuje tudi, kako se lahko poučuje ustna zgodovina na dodiplomskem in podiplomskem univerzitetnem študiju.

V osmem poglavju, *Predstavitve ustne zgodovine*, avtor podaja primere, kako se lahko ustna zgodovina predstavi javnosti (knjige, zvočne knjige, filmi, videoposnetki, muzejske razstave, projekti, radijski programi, študijsko gradivo, gledališka dela, spletne strani itd.). V nadaljevanju avtor razpravlja o prednostih interneta za ustne zgodovinarje, o pomenu skupinske (lokalne) zgodovine, družinske zgodovine in o terapevtski vrednosti ustne zgodovine. Odgovarja na vprašanja, kako lahko ustna

zgodovina vpliva na muzejske razstave in eksponate in kako se lahko uporabi v radijskih in televizijskih programih ali gledaliških izvedbah. Ko so intervjuji zaključeni, pa avtor meni, da obstaja veliko možnosti za njihovo kreativno predstavitev, npr. z interpretativnimi plesi in drugimi javnimi nastopi.

Vsem poglavjem so na koncu dodani predlog nadaljnega branja in različne spletne strani o ustni zgodovini. Priročnik dodaja tudi *Splošna načela in praktične napotke za ustno zgodovino* Društva za ustno zgodovino v Združenih državah Amerike in primere vzorčnih obrazcev za pripravo soglasij in dogovorov z intervjuvanci. Na koncu je obsežen seznam bibliografije na temo o ustni zgodovini (teorija, metodologija, spominske študije, videointervjuji, poučevanje z ustno zgodovino) in internetnih virov, ki so razdeljeni po državah in tematikah.

Avtor Donald A. Ritchie se zaveda, da generacije minevajo in da bodo prihodnji raziskovalci odvisni od tega, kako so bili intervjuji zbrani, obdelani in shranjeni v arhivih. Sprašuje se: »Kako bodo presodili delo ustnih zgodovinarjev? Ali bo današnja ustna zgodovina vplivala na pisanje o preteklosti ali bo zavržena kot površna in odvečna?« (str. XIV). Meni, da bi morali ustni zgodovinarji bolj razmišljati o svojem delu, ki ga bodo zapustili za prihodnost (prav tam).

Posebnost priročnika je njegova zasnova, saj je sestavljen iz vprašanj in odgovorov, ki jih podaja avtor in odražajo spremembe v praksi ustne zgodovine. Zato je uporaben za vse bralce, ki iščejo odgovore na določena vprašanja. Ker vključuje praktične nasvete in smernice za načrtovanje projekta o ustni zgodovini, za vodenje intervjujev, snemanje videoposnetkov, shranjevanje zbirk ustne zgodovine v arhivih in knjižnicah ter za poučevanje in predstavitve ustne zgodovine, je osnovni priročnik za raziskovalce začetnike. Primeren je tudi za učitelje in učence v osnovnih ali srednjih šolah, saj korak za korakom ponuja nasvete in razlage, kako ustvariti ustno zgodovino za prihodnje generacije.

Dr. Danijela Trškan

MATIJA ČREŠNAR IN ŠPELA KARO (UR.)

RAZISKUJMO ŽELEZNO DOBO

Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2019, 24 strani

Raziskujmo železno dobo je prva publikacija, ki je nastala v okviru projekta *Iron-Age-Danube* (*Interreg Danube Transnational Programme 2014–2020*), ki je potekal od 1. 1. 2017 do 30. 6. 2020. Projekt *Iron-Age-Danube* s polnim naslovom *Monumentalizirane krajine starejše železne dobe v porečju Donave* je bil del evropskega mednarodnega programa Podonavje. Projekt je vključeval raziskovalce iz petih držav: Slovenije, Slovaške, Madžarske, Hrvaške in Avstrije. Osredotočal se je na monumentalne arheološke krajine starejše železne dobe oz. obdobja med približno 9. in 4. stoletjem pred našimi štetjem na območju Podonavja. Več informacij o celotnem projektu je na voljo na spletni strani: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/iron-age-danube>.

Publikacija *Raziskujmo železno dobo* je namenjena otrokom oz. mladim, ki se želijo seznaniti s ključnimi značilnostmi obdobja železne dobe. Vključuje veliko fotografij in risb, s pomočjo katerih se seznanijo s časom in halštatsko kulturo s poudarkom na lončenih predmetih (kot so na primer bronaste posode, imenovane situle, posode z bikovimi glavami in idoli ali predmeti, ki so se uporabljali pri kuhi ali v verske namene).